

En Culleredo a 2 de maio de 2016

RELACIÓN DE PROPOSTAS PARA POÑER NOME AO CENTRO

1. **ALEJANDRO PÉREZ LUGÍN:** Autor de varios libros entre eles "La Casa de Troya", viveu en Acea de Ama ata a súa morte.
2. **BURGO DE FARO :** Aparece na documentación como nome de Culleredo no século XII.
3. **ELENA GAGO:** Pintora galega nacida en A Coruña na década de 1940 e finada na mesma cidade o 27 de xullo de 2011. Traballou tamén na casa da súa familia en Alvedro.
4. **JOSÉ REY LAGO :** Nado en Viveiro no 1935, chegou ao Burgo fai máis de 30 anos. Artesán do metal que vive no Concello de Culleredo, cunha infinidade de obras dispersas por España (Catedral de Burgos) e en numerosas igrexas galegas (Salesianos de A Coruña, Temple, O Burgo..).
5. **PROFESOR ÁNGEL CARRACEDO:** Nado en 1955, gran científico galego, catedrático de Medicina Legal e experto internacional en xenética.
6. **REGO DE TRABE :** Nome de accidente xeográfico que soa ben e alude ao río que nace na Zapateira, pasa polas inmediacións do IES Culleredo (paralelo á Avda de Rutis) e desemboca na Ría do Burgo.
7. **RITA AMPARO LÓPEZ JEÁN :** naceu en Vilaboa (Culleredo) o 30 de outubro de 1885, filla de Adela Cruz Ramona Jean Toca, mestra nesa localidade, e de Sabino María López Núñez, abogado, propietario, concelleiro en Culleredo, secretario do Concello de Culleredo moitos anos e posteriormente no de Santa María de Oza. Os seus pais (viúvos ambos os dous) casaran o 14 de febreiro de 1880 en Vilaboa. Nestes anos Amparo expresábase na lingua do seu entorno, o galego. Había xente que criticaba á súa nai por deixar que a súa filla falase nese "dialecto de ignorantes", pero ela dicía que estaba moi ben así. Falecido o seu esposo (está soterrado no cemiterio de Rutis), a súa nai pedirá o traslado a unha escola na Coruña, adxucándosele a da Estación. Amparo acompañáa. Cursará o Bacharelato e os estudos de Maxisterio na Escola Normal da Coruña. Estuda tamén canto e piano co músico coruñés José Baldomir -actuando en festivais benéficos-, e pintura co profesor, pintor e gravador Máximo Ramos, tendo como

condiscípulo, entre outros, a Abelenda. Exercerá tamén de mestra na mesma escola que a súa nai.

Muller de ideas avanzadas, logo de convivir varios anos co xornalista, político republicano e masón César Alvajar Diéguez, varios anos máis novo ca ela, tendo a parella cinco fillos (Amparo, Ana María, Francisco Javier, María Teresa e Agustín, que morreu axiña), casará posteriormente con el.

Politicamente pertenceu ao Partido Galeguista: ingresaría nel o 6 de maio de 1935 (foi a primeira muller na Coruña en militar nesa organización), colaborando economicamente nas campañas e formando parte do seu Comité Local en 1936. Socia da Liga Internacional de Mujeres Ibéricas e Hispanoamericanas y Cruzada de Mujeres Españolas, cando esta entidade se disolve para que naza a Agrupación Republicana Feminina da Coruña, fundada o 13 de abril de 1933, Amparo será na primeira Xunta Directiva secretaria e, dende finais dese ano ata 1936, presidenta.

Os fins da Agrupación eran contribuír por todo medio lícito ao triunfo da paz e fraternidade humana, da xustiza social e da democracia; contribuír ao sostemento e defensa do Réxime republicano do Estado español e amparar a súa Constitución; defender os dereitos femininos e traballar pola consecución dos áinda non recoñecidos; impulsar a cultura, especialmente a feminina, e dentro desta a cidadá, para o que se crearía unha biblioteca, celebraríanse conferencias e cursiños, estableceríanse clases, organizárianse viaxes, etc.; practicar a beneficencia ou asistencia social en todas as maneiras posibles; defender e amparar a cada asociada se pedía axuda e estivese da súa parte a razón e a xustiza; establecer, se se considerase conveniente, formas de mutualismo e cooperación e procurarles recreo e lecer ás asociadas por medio de concertos, recitais, proxeccións, excursións, etc.

Para acadar estes fins organizaron clases e cursos de diversas materias para mulleres, actividades benéficas para as persoas e a infancia, conferencias, actos de homenaxe a diversos persoeiros, concertos, excursións, acto en conmemoración do centenario da abolición da Inquisición; envío dun telegrama á entidade Unión Universal pro Paz, así como, respecto a actividades políticas, organización ou participación nos actos de conmemoración do aniversario da 1ª República e II^a República, campañas electorais, mitins, visitas de políticos republicanos, etc.

Acompañou ao seu esposo, César, a Soria, cando este ocupou o cargo de gobernador civil en xuño de 1936. Conseguiron fuxir e, logo de viviren en Madrid e Valencia (onde impartiría aulas nun colexio en Manises, e onde Castelao, bo amigo dela, sería padriño da voda da súa filla Amparo con Arturo Cuadrado), en Barcelona foi secretaria xeral do Grupo de Mulleres Galeguistas, e vocal do Comité Executivo do Partido Galeguista, que presidía Ramón Suárez Picallo, colaborando nos comités de axuda aos soldados galegos na fronte de batalla, e ocupándose de grupos de nenos e nenas, mesmo logo de iniciar o seu exilio en Francia, e separada do seu marido e da súa filla María Teresa, que quedou illada en Barcelona.

A parella consegue reagruparse en Calvados (Francia), traballando nunha fábrica de toallas. Ata alí chegarán as súas fillas María Teresa e Ana María (música e escritora); a filla maior, Amparo, dramaturga e tradutora, exiliárase a Arxentina, traballando anos máis tarde como en organismos das Nacións Unidas en Xenebra; o fillo, Francisco Javier, -que co tempo será delegado do Consello de Galicia en Europa e secretario do ministerio de Información e Propaganda do governo republicano no exilio, en París- estivo agochado na Coruña. Coa ocupación nazi, a familia trasládase a Vichy e logo a

Montauban. Amparo, moi avellentada por tanto sufrimento, falecerá en Montauban o 12 de novembro de 1942, sendo soterrada moi preto da tumba de Manuel Azaña. Anos máis tarde os seus restos trasladáronse a París para reposar, xunto cos de César Alvajar, no cemiterio de Baguer. No ano 2006 foron traídos para o cemiterio civil da Coruña.

8. **XOSÉ MANUEL SEIVANE RIVAS:** Nado en Pastoriza-Lugo no 1921 e finado en Cambre no 2012. Gaiteiro moi recoñecido.

Alicia Menéndez Villalva

Directora IES Culleredo